

2014-05-09

Områdesnämnden för humaniora, juridik
och samhällsvetenskap

Internremiss: Ett steg vidare – nya regler och åtgärder för att främja vidareutnyttjande av handlingar, (SOU 2014:10)

Betänkandet med förslag till författningsändringar har sin bakgrund i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (PSI-direktivet; Public Sector Information). Det är fråga om tillägg till ett sedan tidigare genomfört direktiv och utredningen har bedömt vad staten bör och ska göra i form av lagstiftning och andra åtgärder. Utredningen gavs samtidigt i uppdrag att i övrigt göra en översyn av lagen (2010:566) om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen (PSI-lagen) och föreslå åtgärder som kan skapa bättre förutsättningar för att vidareutnyttja sådana handlingar. Syftet bakom ett utökat vidareutnyttjande uppges vara att det ska kunna bidra till ”ekonomisk tillväxt, ökad öppenhet och bättre service till medborgarna”. De konkreta ändringar som föreslås i PSI-lagen kan sammanfattas som följer:

- 1) Lagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta arkiv, bibliotek - inklusive högskolebibliotek - och museer (3 § - tidigare undantag för dessa organ är borttaget).
- 2) En ny huvudregel införs för hur höga avgifter som får tas ut för att ge tillgång till handlingar (7 §).
- 3) Det blir en allmän princip att sådana handlingar som omfattas av PSI-lagen lagen och tillhandahålls av myndigheter får vidareutnyttjas (5 §). Som tidigare gäller dock att handlingar som ska hållas hemliga enligt särskild lagstiftning inte omfattas av lagen (3 § och 6 §).
- 4) Myndigheter ska bli skyldiga att informera om sina handlingar, villkoren för att vidareutnyttja dem och avgifter (11 §).
- 5) Myndigheter ska på begäran lämna skriftliga beslut om vägran att lämna ut handlingar eller om vidareutnyttjandet har förenats med villkor (14 §).

Vidare föreslås ett antal förtydliganden av lagtexten som fakultetsnämnden inte finner skäl att kommentera.

Fakultetsnämnden har i och för sig inget att erinra emot de föreslagna ändringarna, men det finns skäl att noga överväga vilka ändringar som verkligen är motiverade. PSI-direktivet syftar nämligen till en öppenhet i form av ”vidareutnyttjande” av allmänna handlingar som i stort sett redan är etablerad i Sverige sedan decennier tillbaka. Det är alltså inte fråga om att ökat utbyte av handlingar som inte är allmänna och offentliga, varvid de juridiska frågeställningarna skulle ha blivit helt andra och mer komplicerade. Inte heller är det fråga om ökade möjligheter att tillhandahålla handlingar på elektronisk väg.

Vi får alltså redan fritt använda allmänna handlingar hos våra myndigheter och det finns krav både på att hålla ordning på handlingar så att de är sökbara och att på begäran lämna ut dem (tryckfrihetsförordningen kap. 2). I så måtto är tilläggen till det gamla direktivet samt de föreslagna ändringarna av tämligen marginell reell betydelse. Detta förhållande återkommer utredningen till gång på gång. Vi har exempelvis redan regleringar om vilka avgifter som myndigheter får tas ut och om att myndigheter ska ge service samt samarbeta med varandra.

Fakultetsnämnden noterar att flera av de tillfrågade representanterna för de statliga myndigheterna och kommunerna är tveksamma till om PSI-lagen över huvud taget har haft någon betydelse. Lagen innebär inte några ytterligare skyldigheter eller rättigheter. Andra menar att lagen har haft betydelse dock utan att vara direkt styrande. Utredningen framkastar förslaget om att inrätta en särskild PSI-myndighet för att markera att vidareutnyttjande är viktigt, men stannar vid att detta inte bör göras. Fakultetsnämnden anser att det är en klok strategi, inte minst ekonomiskt sett. Utredningen pekar även på andra möjligheter för ett bättre vidareutnyttjande av handlingar än direkta lagstiftningsåtgärder, som t.ex. att inrätta gemensamma elektroniska portaler. Detta är något som bör övervägas ytterligare.